

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансів

(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

“ ___ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування

Державні та муніципальні фінанси

(назва магістерської програми)

на тему: **«Податок на доходи фізичних осіб: бюджетна та регулююча
роль»**

(назва теми)

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету

Черногор Сергій Віталійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент _____
(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	7
1.1. Соціально – економічна сутність оподаткування доходів фізичних осіб	7
1.2. Механізм стягнення податку на доходи фізичних осіб	16
1.3. Організація оподаткування доходів фізичних осіб – підприємців в Україні	28
РОЗДІЛ 2 ПРАГМАТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	34
2.1. Фіскальне значення оподаткування доходів фізичних осіб в Україні	34
2.2. Роль податку на доходи фізичних осіб у бюджеті міста Одеси	50
2.3. Проблеми оподаткування доходів фізичних осіб – підприємців	61
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	72
3.1. Оптимізація оподаткування доходів населення: зарубіжний досвід	72
3.2. Перспективи вдосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб в Україні	82
ВИСНОВКИ	93
Список використаної літератури	97
Додатки	105

ВСТУП

Податки - це дуже важлива фінансова категорія, яка впливає на економічні явища та процеси розвитку в суспільстві. Вони, як знаряддя перерозподілу доходів фізичних та юридичних осіб, є обов'язковим атрибутом держави незалежно від моделі та політики її розвитку. Це вагомий інструмент у розпорядженні держави. Без науково обґрунтованої концепції податкової політики, вони можуть гальмувати її економічний розвиток.

У сучасних умовах розвитку економіки України, особливо у її кризовому стані, важливе місце займає державне регулювання фінансово-господарської діяльності фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, а також накопичень громадян. Оподаткування доходів фізичних осіб є складовою частиною фінансового механізму держави. У результаті перерозподілу доходів фізичних осіб, з одного боку, реалізується економічна доктрина щодо вирівнювання добробуту різних верств населення, а з іншого - формується фінансова база існування держави. Так, податок на доходи фізичних осіб є одним із елементів наповнення, наперед усім, місцевих бюджетів України. Частково він надходить і до Державного бюджету України.

Одним із вагомих важелів регулювання перерозподілу між державою та населенням фінансових ресурсів є податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок та інші податки, які входять до складу податкової системи України.

В будь-якій державі громадяни зобов'язані віддавати частину своїх зароблених та інших доходів на загальнодержавні потреби. Досконалість форм та методів збирання цих фінансових ресурсів свідчить про рівень розвитку держави. Проте не слід забувати, що податки є й дуже небезпечною зброєю в розпорядженні державної влади. Без наукової концепції податкової політики вони можуть перетворитися на гальмо економічного розвитку будь-якої країни.

Тому досить важливим є проведення розумної, досконалої та ефективної податкової політики в країні.

В Україні на етапі економічної кризи доцільно використовувати механізм оподаткування задля стимулювання розвитку виробництва, збільшення ВВП, стимулювання ділової активності фізичних осіб, збільшення рівня їхнього добробуту. Наразі головне завдання для податкової системи України - реформувати систему оподаткування доходів громадян, що повністю відповідає сучасним економічним відносинам.

Система оподаткування доходів населення потребує удосконалення і пересмотру ставок податків (податкового навантаження). Вона повинна, на ряду з іншими економічними важелями, попереджати виникнення прихованих доходів у фізичних осіб, звести нанівець обсяги нелегальної праці та нелегального грошового потоку.

Необхідність вдосконалення оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та його подальше реформування розглядалося в працях українських учених: В. Андрущенко, В. Базилевича, І. Волохової, А. Даниленка, О. Данілова, А. Крисоватого, І. Луніної, І. Лютого, В. Мельника, Ц. Огоня, В. Опаріна, Г. П'ятаченка, В. Тропіної, В. Федосова, І. Чугунова та ін.

Теоретичні основи та принципи оподаткування знайшли своє відображення в працях науковців минулого часу: А. Сміта, Д. Рікардо, П. Самуельсона, В. Нордхауза, Д. Боголепова, Б. Бурмістрова, І. Кулішера, Г. Марьяхіна, Ф. Менькова, І. Озерова, М. Покровського, Е. Селігмана, І. Янжулата ін.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є розкриття теоретико-методичних, організаційних засад та механізму оподаткування доходів фізичних осіб.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення наступних завдань:

- виявити економічну сутність, природу та функції системи оподаткування доходів фізичних осіб;
- визначити роль і місце податку з доходів фізичних осіб як важливого інструменту державного регулювання економіки;
- виокремити етапи розвитку вітчизняної системи оподаткування доходів фізичних осіб;
- визначити методичні засади податкового регулювання доходів фізичних осіб;
- дослідити механізм оподаткування доходів фізичних осіб;
- розкрити механізм планування показників доходів загального фонду місцевих бюджетів з податку на доходи фізичних осіб;
- провести аналіз надходжень з податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку до бюджетів всіх рівнів;
- визначити підходи до перебудови системи надання податкових соціальних пільг;
- узагальнити зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб;
- розкрити напрями адаптації вітчизняної системи оподаткування доходів фізичних осіб в контексті міжнародної інтеграції;
- визначити шляхи та напрями удосконалення оподаткування доходів фізичних осіб.

Об'єктом дослідження є система оподаткування доходів фізичних осіб.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти функціонування системи оподаткування доходів фізичних осіб.

Методи дослідження. Структурний та системний методи використано під час розкриття сутності, економічної природи та функцій системи оподаткування доходів фізичних осіб. За допомогою порівняльного та факторного методів було узагальнено зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб. На підставі економіко-математичних методів розкрито механізм планування показників доходів загального фонду місцевих бюджетів з податку на доходи фізичних осіб. Історичний та логічний підходи використано при визначенні етапів розвитку системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, необхідності інституційних змін системи податкового обліку надходжень з податку на доходи фізичних осіб.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань оподаткування доходів фізичних осіб, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державного комітету статистики України, а також монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

ВИСНОВКИ

В умовах ринкової економіки перед податковою системою постають пріоритети забезпечення достатнього обсягу податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та гарантій громадянам достатнього життєвого рівня. На сучасному етапі податок з доходів фізичних осіб представляє собою обов'язковий нецільовий платіж фізичної особи до місцевих та Державного бюджету для фінансування видатків. Оподатковуваним доходом повинен бути сукупний доход, скоригований на суму податкових вилучень та зменшений на суму економічно обґрунтованої соціальної пільги та інших пільг.

Всебічний вплив на соціально-економічний розвиток відбуватиметься за умови виваженого вибору елементів податкового регулювання. Встановлення, застосування або зміна певного податкового важеля, їх скоординована дія в потрібних напрямках перетворює наявну сукупність податкового інструментарію на результативний механізм оподаткування доходів фізичних осіб.

В ринкових умовах механізм оподаткування доходів фізичних осіб представляє собою сукупність податкових важелів прямого та опосередкованого впливу на процес вилучення частини доходів до бюджету, а також елементів податкового регулювання особистих доходів. Його складовими є механізми оподаткування кожного виду доходів, справляння податків які передбачено законодавством.

На обсяг податкових надходжень від оподаткування особистих доходів впливають:

по-перше, фактори, що закладені безпосередньо в механізмі оподаткування доходів фізичних осіб, зокрема: об'єкт оподаткування, податкові ставки, пільги, порядок розрахунку та інші;

по-друге, значний вплив спричиняють об'єктивні фактори ринкового економічного середовища, головними з яких є: величина доходів населення, середня заробітна плата, мінімальна заробітна плата, чисельність працюючих, на яку, в свою чергу, впливає низка чинників, таких як, рівень безробіття, трудової міграції тощо.

Динамічне зростання надходжень ПДФО і високий рівень виконання планових показників забезпечується, головним чином, податком із заробітної плати. Це зумовлено значним переважанням її частки у структурі об'єкту оподаткування ПДФО, а також більш суворим контролем і, відповідно, найвищим рівнем сплати. Це відбувається завдяки утриманню податку у джерела одержання доходу працюючим.

Роль податку з інших доходів в наповненні місцевих та Державного бюджету України залишається другорядною.

Фіскальний потенціал оподаткування доходів фізичних осіб - це комплекс правових, організаційних та економічних заходів щодо повного використання наявних і прихованих можливостей стягнення податків з особистих доходів та нарощування податкових надходжень з усіх джерел доходів фізичних осіб для наповнення бюджетів всіх рівнів.

З метою підвищення ефективності податкового планування, доцільно доповнити аналітичний інструментарій показниками фіскального потенціалу, що дозволить проводити більш повний і якісний контроль, а також вчасно вносити корективи в чинний порядок оподаткування. Під регулюючим потенціалом оподаткування особистих доходів слід розуміти здатність впливати на рівень життя громадян шляхом застосування неоподатковуваного мінімуму (соціальної пільги) та прогресивного оподаткування, що забезпечить,

з одного боку, зниження податкового навантаження на малозабезпечені верстви населення, а з іншого - його поступове підвищення для заможних громадян.

Чинний порядок надання податкової соціальної пільги суперечить податковому законодавству, а також призводить до вагомих бюджетних втрат. Тому регулюючі можливості особистого прибуткового оподаткування використовуються частково. Вдосконалення особистого прибуткового оподаткування повинно відбуватися на основі впровадження комбінованих технологій справляння податку з доходів фізичних осіб: кожен вид доходів фізичних осіб повинен мати свій результативний механізм оподаткування, який має максимально враховувати специфіку їх отримання, вагомість для платника та трудомісткість адміністрування з боку працівників державної фіскальної служби.

Обґрунтовано необхідність відновлення ролі і економічного призначення неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Його застосування дозволить зменшити базу оподаткування кожного платника та знизити податкове навантаження на фізичних осіб.

При обчисленні неоподаткованого мінімуму необхідно застосовувати міжнародні норми, а саме метод мінімального споживчого бюджету. Для зниження податкового навантаження на соціально незахищених громадян та осіб, що мають заслуги перед державою, необхідно застосовувати пільги по зменшенню сукупного оподаткованого доходу, пов'язавши його до неоподаткованого мінімуму доходів фізичних осіб.

Отже, на основі проведеного аналізу можемо зробити висновок про значну фіскальну роль ПДФО та нагальну проблему сучасної системи оподаткування доходів фізичних осіб в частині переважаючого впливу вбудованих детермінантів податку на доходи фізичних осіб переважно на фіскальний потенціал даного податку з нівелюванням значного регулюючого потенціалу. Для вирішення даного питання пропонуємо акцентувати увагу саме

на вбудованих детермінантах ПДФО. По-перше, стосовно об'єкту оподаткування – вирішити питання доцільності оподаткування пенсійних виплат; по-друге, стосовно ставки оподаткування – запровадити диференційовану систему ставок для окремих груп доходів; по-третє, стосовно податкової соціальної пільги – внести зміни до методики її розрахунку шляхом щорічного коригування прожиткового мінімуму з урахуванням інфляційного фактору, а також запровадити надання податкової соціальної пільги у повному обсязі за критерієм «податкової платоспроможності» фізичної особи.

В світовій практиці оподаткування доходів населення широко застосовується два дієвих інструменти податкового регулювання. Один із інструментів передбачає певні вирахування з бази оподаткування, розмір яких не залежить від витрат платника податків, а другий – безпосередньо пов'язаний з розміром понесених фактичних витрат. В Україні такі інструменти представлені податковою соціальною пільгою та податковою знижкою.

Економіка кожної держави має свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної податкової системи. Зазвичай, держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є ключовими для українського суспільства. Це пов'язано з тим, що рівень розвитку нашої економіки значно нижчий від розвитку розвинених країн, проте, спираючись на їхній досвід, можна вмонтувати певні світові здобутки в українську систему оподаткування. Потрібна активізація державної політики високих доходів громадян, насамперед – для економічного активного населення, що забезпечує процес генерації первинних доходів як об'єкта оподаткування (доходи громадян різних категорій економічно активної частини населення).

Список використаної літератури

1. Асоціація платників податків України. Податкова система США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnyu_dosvid/USA.html
2. Андрущенко В.Л., Данілов О.Д. Податкові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Комп'ютер прес, 2004. – 300 с.
3. Безверхий К. адміністрування ПДФО у 2016 році: новації законодавства [Електронний ресурс] / К. Безверхий. – Науково-практичний журнал «Бухгалтерський облік і аудит». - №12. – 2015р. – С. 26-35.
4. Безкрєвна А. В. Перспективи розвитку податкової системи: зарубіжний досвід / А. В. Безкрєвна // Формування ринкових відносин в Україні –2010. – №1 – С. 21-27.
5. Богатирьова Є. М. Податкове навантаження як індикатор результативності податкових реформ в Україні / Є. М. Богатирьова // Економічний простір: збірник наукових праць. –2014. – № 84. – С. 110–121.
6. Бойко А.А. Податкове навантаження як критерій ефективності податкової політики [Текст] / А.А. Бойко // Збірник студентських наукових праць. – Одеса. – 2013. – № 2. – С. 334-341.
7. Бражник Г.Д. «Запровадження єдиного соціального внеску через податковий механізм» [Текст] / Таврійський державний агротехнологічний університет

8. Буряк П.Ю., Беркита К.Ф., Ярема Б. П. Податкова система: теорія і практика застосування активних методів навчання. Київ Видавництво: Вид. дім "Професіонал", 2004. – 224 с.
9. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI, редакція від 26.04.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
10. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2015, 2016 роки / [Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ – II) впровадження», USAID. – К., 2016. – 80 с.;
11. Бюджетна система: Навчальний посібник [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Хомутенко В.П. Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – С. 132-158, 234-258
12. Васильєва І. В. Адаптація зарубіжного досвіду в Україні прибуткового оподаткування підприємств / І.В. Васильєва // Збірник студентських та наукових праць – 2013. – №2. – С. 304-312. – Режим доступу: [http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_2\(2013\).pdf](http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_2(2013).pdf)
13. Василик О.Д. Податкова система України. Навч.посібник. – Київ, Видавництво: Поліграф книга, 2004, 478 с.
14. Волохова І.С. Шляхи наповнення місцевих бюджетів: оподаткування доходів / І.С. Волохова // Економіст. – 2013. - № 7. – С. 26-29.
15. Волохова І.С. Регулюючі доходи місцевих бюджетів України / І.С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип.31 /ОДЕУ. – Одеса: ОДЕУ, 2008. - С. 42-48.
16. Волохова І.С. Проблемы поиска и диверсификации доходных источников местных бюджетов Украины / І.С. Волохова // Новый Университет. Йошкар-Ола: 2014. – № 2. – С. 66-73.

17. Вылкова Е. С. Концептуальные основы реформирования налога на доходы физических лиц в России / Е. С. Вылкова, А. Л. Тарасевич. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – 212 с.
18. Гаєвська Л., Паєнко Т. Про механізми реформування податку з доходів фізичних осіб в Україні // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право), 2013, №3, с.7985
19. Гончарова В. Г. Теоретико-методичні підходи до формування та реалізації податкової політики на регіональному рівні [Текст] // Запорізькій національний університет. – 2012.
20. Данілов О.Д., Фліссак Н.П. Податкова система та шляхи її реформування. Навч.посібник. Київ Видавництво: Парламентське вид-во, 2011.216 с.
21. Дубовик О. Ю. Гармонізація податкових систем в умовах глобалізації / О.Ю. Дубовик // Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин. – Севастополь, 2013. – С. 25-27.
22. Дубовик О. Ю. Щодо адаптації податкової системи України до вимог Євросоюзу / О.Ю. Дубовик // Податкова реформа в Україні: досвід, реалії та перспективи. – Донецьк: ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2013. – Т. 2. – С. 100-104.
23. Журавлева Н. Податок на доходи фізичних осіб по-новому: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.buhgalter.com.ua/articles/details/4616/>
24. Загорський В.С. Бюджетно-податкова система України: теорія і практика. Монографія. – Ірпінь, Видавництво: НАДПСУ, 2006, 304 с.
25. Зведені звіти Державної казначейської служби про виконання бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/22813>

26. Журавський В. П. Чинники формування податкової політики України в умовах глобалізації / В.П. Журавський // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2015 - № 80. – С. 40-42.
27. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» №217-VIII від 02.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
28. Законодавство України про оподаткування фізичних осіб // Бібліотека офіційних видань парламенту, 2006. – 136 с.
29. Захожай В.Б., Литвиненко Я.В., Захожай К.В., Литвиненко Р.Я. Система оподаткування та податкова політика. Навч.посібник. – Київ, Видавництво: Центр навч. лри, 2006. – 468 с.
30. Захожай В.Б., Литвиненко Я.В., Захожай К.В., Литвиненко Р.Я. Система оподаткування та податкова політика. Навч.посібник. – Київ, Видавництво: Центр навч. лри, 2006. – 468 с.
31. Зварич О. В. Методологічні основи прогнозування надходжень податку з доходів фізичних осіб / О. В. Зварич // Наукові праці НДФІ. – 2009. – № 3(48). – С. 12–18.
32. Звіт про виконання бюджету міста Одеси за 2015 рік.
33. Звіт про виконання бюджету міста Одеси за 2016 рік.
34. Золотько І.А. Податкова система. Навч.посібник. Київ, Видавництво: КНЕУ, 2005, 204 с.
35. Золотько І.А. Податкова система. Навч.посібник. Київ, Видавництво: КНЕУ, 2005, 204 с.
36. Іванов Ю.Б. Функції податків та податкове регулювання [Текст] / Ю.Б. Іванов // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 36-43.

37. Кодацкий В.П. Совершенствование налоговой системы Украины // Экономика, финансы, право. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – 2006. - №1 – С.33-36.
38. Концепція реформування податкової системи на 2007 – 2015 роки [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/56-2007-%D1%80>.
39. Кривицький В. Б. Адміністрування податку з доходів фізичних осіб / В. Б. Кривицький, А. О. Нікітішин // Фінанси України. – 2005. – № 9. – С. 34–39.
40. Лекарь С.І., Данілов О.Д. Деякі аспекти запровадження єдиної ставки оподаткування доходів фізичних осіб // Бюджетно-податкова політика в Україні (проблеми та перспективи розвитку), 2002, с. 159-162
41. Литвиненко Я. В. Податкова політика [Текст]: навч. посіб. / Я. В. Литвиненко. – К. : МАУП, 2010. – С. 224
42. Матеріали європейської конференції організацій – членів AGN International. 2002, Хорватія.
43. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці / Держ. подат. адміністрація України; Акад. ДПС України. — Ірпінь: Акад. ДПС України, 2001.—355 с.
44. Нікітішин А.О. Нова система оподаткування доходів фізичних осіб // Фінанси України, 2004, № 10, С.6571.
45. Олійник О.В., Філон І.В. Податкова система. Навч. посібник. – Київ, Видавництво: Центр навчальної лри, 2006. – 456 с.
46. Оподаткування суб'єктів підприємництва [Текст]: Навч. посібник. / Л.П. Сідельникова, Т.В. Чижова, Я.В. Якуша. - К.: Видавництво Ліра-К, 2013.-424 с.
47. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

48. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
49. Офіційний веб-сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
50. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
51. Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua>
52. Податкова система: Навчальний посібник [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: ВМВ, 2014. – с. 224 – 253.
53. Податкова система [Текст]: Навчальний посібник / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. - Київ: Ліра-К, 2013. - 579 с. - 2-ге видання, перероб. і доп.
54. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
55. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо строків виплати заробітної плати, Закон України від 23.09.2010 р. № 2559-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2559-17>.
56. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо строків виплати заробітної плати, Закон України від 23.09. 2010 р. № 2559–VI.
57. Про податок з доходів фізичних осіб : закон України від 22.05.2003 № 889-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=889-15>.

58. Про систему оподаткування : закон України від 25.06.1991 № 1251-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1251-12>. Наукові праці НДФІ 4 (53)•2010 Податкова політика
59. Сердюк В. М. Податковий облік : навч. посіб. / В. М. Сердюк. – К. : ЦНЛ, 2007. – 312 с.
60. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення. – Київ, Видавництво: ЗнанняПрес, 2004. – 454 с.
61. Ференс О. Особливості оподаткування доходів фізичних осіб: Коментар до законодавства // «Право України», 2005, № 4, с.616.
62. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. – ч.1., 2. С. 309-344, 218-244, 245-275, 276-309.
63. Черник Д.Г., Л.П. Павлова, А.З. Дадашев, Князев В.Г., Морозов В.П. Налоги и налогообложение: Учебник М.:ИНФРАМ, 2003. 328 с.
64. Чижова Т.В. Податок на доходи фізичних осіб: наукові постулати та практичні аспекти функціонування [Електронний ресурс] / Т. В. Чижикова. - Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 6. - Ч.5. – 2014р. – С. 103-106.
65. Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/280.pdf
66. Чугунов І.Я., Ігнатенко А.Б. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансово-економічного регулювання // Фінанси України, 2006, № 4, с. 314
67. Шарікова О. В. Податкове навантаження як фактор тінізації економіки / О. В. Шарікова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rusnauka.com/19_NNM_2007/Economics/23354.doc.htm.

68. Швабій К. Податковий кодекс України: аналіз норм прибуткового податку з фізичних осіб // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право), 2002, № 4(18), с.480481
69. Якушик І. Д. Податкові системи зарубіжних країн : довід. / І. Д. Якушик, Я. В. Литвиненко. – К. : МП Леся, 2014. – 480 с.
70. Яроцька Т.Р. Податкова база при оподаткуванні доходів фізичних осіб в Україні // «Фінанси України», 2005, № 10, с.2833